

VWS OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode 12:30 uur d.d. 24 mei – 10:30 uur d.d. 25 mei

5.1.2e

Directie Communicatie

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none"> Nederlanders overleden aan COVID-19 Verplegend personeel in verpleeghuizen Besmette medewerkers die in slachterijen werken Slachtoffers van partnergeweld 	<ul style="list-style-type: none"> Familie, vrienden, omwonenden van getroffen Nederlanders IC-personeel die terugblikken op de crisis Arbeidsmigranten Nertsenhouders Brancheverenigingen 	<ul style="list-style-type: none"> Algemeen publiek Dierenartsen

Samenvatting

- Het AD heeft 25 medische mondkapjes getest, die worden gebruikt op corona-afdelingen in verpleeghuizen. Daarvan kwamen er maar liefst twaalf niet door de test. Belangenorganisatie NU'91, zegt 'enorm geschrokken' te zijn van de resultaten en vindt het zorgelijk dat de FFP-maskers in veel gevallen onvoldoende scoren: "Fysiek contact tussen personeel en bewoners op corona-afdelingen is niet te voorkomen. Om op zulke momenten de veiligheid van het personeel te garanderen, moeten de beschermingsmiddelen écht helemaal op orde zijn." Volgens Nu'91 staan verpleeghuizen nog altijd achteraan in de rij bij de verdeling van de middelen. "Dat moet snel veranderen. Personeel in verpleeghuizen moet goed beschermd worden, daarvan is nu in veel gevallen geen sprake."
- Veel media-aandacht voor slachterij Vion in Groenlo nadat zondag bekend werd dat ruim 1 op de 5 personeelsleden besmet is geraakt. Het AD schrijft dat de Centrale Organisatie voor de Vleessector (COV), vakbond FNV en bedrijven en werknemers in de sector willen dat het kabinet meer maatregelen neemt om een dreigende besmettingsgolf in te dammen. Volgens AD 'wijzen de overheidsinstanties (LNV, VWS, SZ, GGD en NVWA) vooral naar elkaar'. Volgens diezelfde krant hebben slachthuizen de 'x-factor'; medewerkers lopen meer risico op besmetting o.a. door de luchtkwaliteit en omdat de 1,5 meter regel niet overal kan worden nageleefd. NOS meldt dat er meer zorgen zijn door o.a. de woonomstandigheden van de arbeidsmigranten, het vervoer in volle busjes naar de slachthuizen en het feit dat de medewerkers vaak voor meerdere slachthuizen in de regio werken. De meerderheid van de personeelsleden zijn arbeidsmigranten of uitzendkrachten. Personeel in andere slachthuizen twijfelt of het nog wel veilig is om aan het werk te gaan, en vraagt zich af wie zich bekommert om de vaak kwetsbare arbeidsmigranten.
- De GGD is begonnen met bron- en contactonderzoek naar aanleiding van de besmettingen in Groenlo. Zij hebben echter maar met de helft van de besmette medewerkers contact doordat bij een groot deel van de medewerkers gegevens zoals telefoonnummer en mailadres ontbreken of onjuist zijn. De veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland stelt Vion een ultimatum van 48 uur om medewerkers alsnog te laten testen en de ontbrekende gegevens aan te leveren.
- Deskundigen pleiten voor om het nationaal hitteplan aan te passen aan de coronatijd. Een combinatie van een hittegolf met het virus kan extra gevaarlijk zijn voor zwakkeren en ouderen.
- Hoogleraar ouderengeneeskunde Marcel Olde Rikkert (Radboud Universiteit) uit harde kritiek op de corona-aanpak in een interview in het AD. Volgens de hoogleraar is er alleen naar IC-bedden en doden gekeken. En niet naar het effect van het coronavirus op ouderen. Tevens zijn er volgens hem enkel keuzes gemaakt door ministers, ic-artsen en virologen die te weinig oog hadden voor andere belangen. Volgens Olde Rikkert had er veel anders gemoeten. De experimenten in de verpleeghuizen, noemt Olde Rikkert 'te traag'.
- Dierenartsen hebben een brandbrief gestuurd aan minister Schouten. Zij maken zich zorgen over de risico's bij de besmette nertsenhouders. 'De volksgezondheidsrisico's zouden nu nihil zijn, maar blijft dat zo? De kans op infecties stijgt immers nu de teven hebben geworpen en het aantal dieren op de bedrijven verviervoudigt'. De artsen uiten hun grote zorgen over de situatie, met name in Deurne.

Karakterisering berichtgeving

- De week start met veel niet-coronanieuws in de ochtendkranten.
- Het AD opent met: 'Veel falende mondkapjes in zorgsector'. De Volkskrant kopt met: 'Iedereen gaat over'. NRC zoomt in op de kwaliteit van de GGZ-zorg die onder druk staat.
- Eindhoven's Dagblad kopt: 'Alarm rond nertsen in de Peel; brandbrief dierenartsen naar minister Schouten'.

- AD: 'Noodkreet uit slachterijen: Is het nog wel veilig om te gaan werken?' en 'De besmettingsgolf kondigt zich al weken aan. Ook in Duitsland en Frankrijk zijn slachthuizen getroffen, soms met honderden besmettingen tegelijk'. NOS: 'Veel vleesverwerkingsbedrijven zijn brandhaarden'.
- Media blikken daarnaast vooruit op Pinksteren en de vraag 'hoe druk zal het worden?' Het Pinksterweekend zal zeer warm en zonnig worden.

SISOS (Slachtoffers - Identiteiten – Schade - Oorzaken - Scenario's)

Slachtofferaantallen

- Het aantal patiënten met coronaklachten op de Nederlandse IC's is met 4 gedaald naar 223, zo meldt het LCPS. Eén patiënt ligt op de IC in Duitsland. Het aantal overige patiënten op de IC blijft nagenoeg stabiel. Er liggen nu 499 patiënten zonder corona op de IC, dat zijn er 6 minder dan gisteren. Verpleegafdelingen van ziekenhuizen behandelen nu nog 730 coronapatiënten, 81 minder dan zaterdag.
- Ruim 1 op de 5 personeelsleden van slachterij Vion in Groenlo is besmet. Alle 657 medewerkers zijn getest en 147 personeelsleden hebben een positieve uitslag gekregen. Het grootste deel van de besmettingen is vastgesteld bij medewerkers die in Duitsland wonen, dat zijn er 79. De overige 68 wonen in Nederland.
- In het Duitse Leer zijn inmiddels 18 mensen besmet, 118 mensen zijn in quarantaine. De mensen liepen de besmetting op na een besloten feestje in een restaurant.
- In Frankfurt zijn 107 mensen in plaats van 40 mensen besmet geraakt met het coronavirus na het bezoeken van een kerkdienst op 10 mei. Dit maakt de Duitse minister van Volksgezondheid zondag bekend.

Scenario's

- Uit een studie, gepubliceerd in het New England Journal of Medicine, blijkt dat het medicijn remdesivir vooral lijkt te werken bij minder zware gevallen van corona. Volgens het onderzoek zouden met name patiënten die niet afhankelijk zijn van beademingsapparatuur ermee gebaat zijn. Ook zou de kans op overleving erdoor toenemen. Echter merken de onderzoekers op dat de verschillen niet statistisch significant zouden zijn. Hierdoor is het niet duidelijk of het middel echt werkt.

Informatiebehoefte

Welke informatievragen leven er bij getroffen?

- Op de social mediakanalen van minister De Jonge komen signalen binnen dat mensen behoefte hebben aan meer contact met mensen in verpleeghuizen. Los van de bezoekregeling, willen mensen dat bewoners ook weer naar buiten mogen voor een wandeling. Op de social mediakanalen van minister Van Rijn vragen mensen zich af of zorgmedewerkers een extra bonus krijgen. En waar de (eenvoudige) beademingsapparaten worden ingezet en voor welke patiëntencategorie ze zijn bedoeld.
- Op de corporate kanalen van VWS vragen mensen zich af wat de regels zijn voor co-ouderschap: 'Mijn (jonge) kinderen staan ingeschreven op het adres van hun moeder, maar ze blijven om de week bij mij. Moeten we ze elke week officieel laten verhuizen om te voldoen aan de regels?' Tevens vragen mensen zich af hoeveel mensen er thuis op bezoek mogen komen. Mensen uiten hun zorgen dat het virus weer zal opslaan en vinden mensen dat er meer voorlichting over mondkapjes nodig is.
- RTL Nieuws beantwoordt op haar website de vraag: 'Kan ik corona krijgen door het eten van een besmet stuk vlees?' Wordvoerder Tjitte Mastenbroek van de NVWA: "Het duurt enkele dagen voordat vlees uit een slachthuis op iemands bord terecht komt. Dat de virusdeeltjes zo lang overleven is onwaarschijnlijk. [...] Bovendien moet je natuurlijk altijd goed denken om hygiëne bij het koken en moet vlees verhit worden voordat het wordt geconsumeerd. Daarmee worden de mogelijke virusdeeltjes alsnog gedood."

Hoe wordt het incident omschreven (welke facts en figures worden benoemd)?

- Ernst Kuipers (Landelijk Netwerk Acute Zorg): "De overall bezetting op de IC is momenteel laag. Een teken dat de overige zorg traag op gang komt. Het aantal covid-patiënten buiten de IC neemt momenteel snel af."
- Uit cijfers van het Regionaal Overleg Acute Zorg (ROAZ) blijkt dat het aantal coronapatiënten op de Brabantse ic's, sinds 18 mei, rond de veertig blijft schommelen. Wim Pleunis (ROAZ): "We hadden gehoopt dat het verder naar beneden zou gaan, maar dat is helaas nog niet zo. De curve vlakt af. Ook op de IC zie je dat er patiënten af gaan, maar ook dat er weer bijkomen. Het aantal blijft nu al een tijdje nagenoeg stabiel." Pleunis wacht met 'argusogen' af wat het effect van de versoepeling is op het aantal patiënten: "De eerste versoepeling was 4 mei. De geleerden zijn er niet over uit of je dat effect over twee of drie weken gaat zien."
- Vanaf vandaag mogen verpleeghuizen weer beperkt bezoek toelaten. Maximaal één vaste bezoeker per bewoner is toegestaan. Voorwaarde is wel dat op de desbetreffende afdeling geen corona heerst, en de

bezoeker moet vrij zijn van klachten. Nog niet alle verpleeghuizen gaan meteen open. De organisaties krijgen tot uiterlijk 15 juni de tijd om aan alle randvoorwaarden te voldoen, zoals hygiëne, beschermingsmiddelen en personeelsbezetting.

- Uit een peiling van ouderenbond ANBO onder 5.500 ouderen blijkt dat 60% van de ondervraagden weer bezoek ontvangt, ondanks het advies van het RIVM om bezoek te beperken. 30% van de ouderen krijgt nog geen bezoek en één op de tien ouderen twijfelt nog of ze bezoek willen ontvangen. Ook oppassen op kleinkinderen wordt weer vaker gedaan: van de ouderen die voorheen op hun kleinkinderen pasten, geeft 48% aan dat ze weer van plan zijn om dat te doen.
- RTL Nieuws pakt de kamerbrief op over een 2e case waarbij besmetting van nerts op mens heeft plaatsgevonden.

Partnergeweld en ongewenste zwangerschappen

- De organisatie Veilig Thuis heeft de service om huiselijk geweld te melden via een anonieme chat versnel ingevoerd. Vanaf vandaag zitten 26 medewerkers klaar om mensen via de chat van advies te voorzien.
- Bij verschillende regionale Veilig Thuisorganisaties zijn inmiddels meldingen binnengekomen via codewoord 'masker 19'. Exacte aantallen heeft het landelijk netwerk nog niet.
- Platform SAFE van het Radboudumc ziet een lichte stijging van het aantal meldingen, hoewel niet duidelijk is of dit te maken heeft met de crisis of met de stijgende naamsbekendheid van het platform.
- Stichting De Beschermde Wieg (biedt anoniem hulp aan (ongewenst) zwangeren die de reguliere hulpverlening niet vertrouwen) ziet een toename in het aantal meldingen van incest. De stichting vreest om die reden ook voor een toename van ongewenste zwangerschappen. Daarom stellen ze sinds kort een gratis zwangerschapstest beschikbaar, die discreet wordt thuisgestuurd, bij een PostNL-punt wordt afgeleverd of desnoods door een vrijwilliger wordt gebracht, als de zwangere niet naar een drogist of apotheek durft.

Mondkapjes

- Het AD heeft 25 medische mondkapjes, die worden gebruikt op corona-afdelingen in verpleeghuizen, getest. Daarvan kwamen er maar liefst twaalf niet door de test. Veel van de geteste mondkapjes laten te veel virusdeeltjes door en scoren een onvoldoende. Sommige kapjes zitten tot 30 procent onder de minimale score. Van één masker was de houdbaarheidsdatum al tien jaar geleden verstreken.
- Vanaf vandaag hoeft er geen btw meer te worden betaald op mondkapjes. De tijdelijke maatregel geldt sowieso tot september en het gaat om zowel medische als niet-medische mondkapjes.

Apps

- Een groep tech-ondernemers presenteert maandag een nieuw platform (checkgesprek.nl) om het verplichte checkgesprek in de horeca te automatiseren. Dat scheelt gedoe bij de deur en levert op termijn een database op waar de GGD gebruik van zou kunnen maken bij contactonderzoek na een besmetting. De app respecteert volgens de initiatiefnemers de privacy van horecabezoekers. 'De GGD zou, onder strikte voorwaarden, onze databank kunnen gebruiken als zij na een besmetting willen weten wie nog meer op een bepaald tijdstip in een restaurant zat.' Bij aanmelding beslissen gebruikers zelf of zij anoniem blijven of niet.

Wat zien, ruiken, voelen, horen, proeven mensen (zintuigelijke waarnemingen)?

- De verantwoordelijken op de ic-afdelingen van de vier grote ziekenhuizen in onze regio blikken terug op de eerste golf van de coronacrisis in het AD. "Wij zijn leed gewend, maar zoveel, onder zo'n druk. Nee. En stervende mensen, dat went nooit." Enkele tientallen verpleegkundigen en artsen doen hun verhaal over het verloop van de crisis. Naar aanloop van de piek: 'Ik dacht dat het niet zo vaart zou lopen' en 'het was een lange stilte voor de storm'. Tot het moment dat de piek aanbrak: 'Er was al snel een crisisteam en er waren plannen gemaakt voor extra bedden, personeel en materiaal. Helemaal toen de waarschuwingen van Italiaanse intensivisten kwamen. Het was bloedserieus. Hun boodschap was: ga opschalen, dit is bloody hell.' Een andere arts vertelt: "Ineens had ik negen patiënten aan de beademing. Het ging veel sneller dan ze gepland hadden. Vier uur later waren het er zestien. Toen was er paniek." En het moment van opschalen: "En dan komt het moment dat je in je derde week van 12-uursdiensten zit, je van buitenaf maar hoort roepen dat er meer bedden moeten komen, terwijl je weet dat dat onmogelijk is. Waar is dat personeel dan?" Wel kijken de artsen met tevredenheid terug door de grote saamhorigheid onder het personeel. "Er is veel erkenning voor de IC gekomen. En het landelijk netwerk wat nu zo goed werkt, de samenwerking tussen alle ziekenhuizen, dat we precies in kaart hebben hoe de capaciteit is, dat is allemaal winst"

- Zangeres (en oud-verpleegster) Marga Bult vertelt in Telegraaf en bij Op1 over haar persoonlijke ervaringen van de afgelopen maanden toen zij als vrijwilliger in het zorghotel in Uden werkte. "Mijn hulp is nu niet meer nodig, maar ik wil dit blijven doen. Ik ga zingen en zorgen, of andersom."

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

Volgen zij gedragsadviezen op?

- RIVM-gedragspsycholoog Reint Jan Renes vertelt bij Op1 over het onderzoek naar de maatregelen waar Nederlanders zich wel en niet zouden willen houden. Uit de twee onderzoeken van de gedragsunit bij het RIVM blijkt dat er nog steeds veel draagvlak is onder de mensen voor de maatregelen. Tegelijkertijd vinden mensen anderhalve meter afstand bewaren lastig. Ook vinden mensen het lastig zich te houden aan maatregelen waarvan men twijfelt aan de effectiviteit -mondkapjes in het OV worden daarbij genoemd. Ook het houden van afstand op drukke plekken vinden mensen lastig, bijvoorbeeld in supermarkten.

Betekenisgeving

Welke oproepen worden gedaan?

- GGD-directeur Ellis Jeurissen (GGD Brabant-Zuidoost) ziet graag dat iedereen die ook maar een beetje snottert zich vanaf 1 juni testen op corona. Ze hoopt dat 'testangst' mensen daar niet van weerhoudt.
- Deskundigen pleiten voor om het nationaal hitteplan aan te passen aan de coronatijd. Een combinatie van een hittegolf met het virus kan extra gevaarlijk zijn voor zwakkeren en ouderen. De oproep komt van hoogleraar Geriatrie Marcel Olde Rikkert (Radboudumc), hoogleraar Thermo fysiologie Hein Daanen (VU) en Madeleen Helmer (Klimaatverbond Nederland). Het hitteplan is gericht op contact. Zorg ervoor dat je naast voldoende koelen en drinken is de boodschap. Maar 700.000 ouderen zijn eenzaam en blijven nu vanwege de coronacrisis veelal binnen zonder bezoek te ontvangen". Uit onderzoek van de GGD'en in Oost Nederland blijkt dat mensen thuis last hebben van de hitte en het niet altijd lukt om hun huis koel te houden.

Welke emoties, waardeoordelen, kwalificaties, kritiek, steun worden gegeven?

Mondkapjes

- Belangenorganisatie voor verpleegkundigen en verzorgenden NU'91, zegt 'enorm geschrokken' te zijn van de resultaten: "Fysiek contact tussen personeel en bewoners op corona-afdelingen is niet te voorkomen. Om op zulke momenten de veiligheid van het personeel te garanderen, moeten de beschermingsmiddelen écht helemaal op orde zijn." NU'91 vindt het zorgelijk dat de FFP-maskers in veel gevallen een onvoldoende score. Volgens NU'91 denkt dat doordat het Landelijk Consortium Hulpmiddelen (LCH) lange tijd onvoldoende PBM kon leveren, verpleeghuizen zich genoodzaakt voelden om zelf in te kopen. En vooral in de handel van de hoogwaardige mondkapjes blijkt nogal eens gesjoemeld te worden. Volgens NU'91 staan verpleeghuizen nog altijd achteraan de rij bij de verdeling van de middelen. "Dat moet snel veranderen. Personeel in verpleeghuizen moet goed beschermd worden, daarvan is nu in veel gevallen geen sprake."
- Verpleeghuizen voelen zich belazerd nu uit een test van het AD blijkt dat niet alle mondkapjes die zijn gebruiken deugen. "Het is schandalig dat je, zelfs als aan het aankomt op veiligheid, kan worden besodemieterd", zo zegt een bestuurder.
- Verpleegkundigen geven aan dat zij volledig moeten vertrouwen op de mondkapjes die zij krijgen, een mogelijkheid om ze te testen hebben verpleeghuizen meestal niet. Veel verpleegkundigen zijn erg geschrokken dat ze niet voldoen. "Het is vooral een schande dat de regering het zover heeft laten komen."

Besmettingen in vleesverwerkingsbedrijf in Groenlo

- AD schrijft dat er uit gesprekken met directbetrokkenen blijkt dat bedrijven en werknemers in de slachtsector willen dat het kabinet meer maatregelen neemt om een dreigende besmettingsgolf in slachthuizen in te dammen. Personeel in andere slachthuizen twijfelt of het nog wel veilig is om aan het werk te gaan, en vraagt zich af wie zich bekommert om de vaak kwetsbare arbeidsmigranten.
- Volgens het AD groeit de vrees dat slachthuizen een 'X-factor' hebben. Werknemers lopen meer risico dan personeel van andere bedrijven. Medewerkers werken in ruimtes met hoge luchtvochtigheid en geen rechtstreekse ventilatie via ramen.
- Volgens de Centrale Organisatie voor de Vleessector (COV) en vakbond FNV ontbreekt het aan regie vanuit Den Haag en dan met name van minister Schouten. "We hebben bijna twee weken terug een oproep gedaan om slachtpersoneel met voorrang te testen. Daar is nooit op gereageerd". Volgens het AD wijzen de overheidsinstanties vooral naar elkaar. "De arbeidsinspectie zegt dat het wel naar de werkplek kijkt, maar

niet naar besmettingen. Het ministerie van Landbouw gaat wel over dierenwelzijn, maar verwijst voor vragen over het testbeleid naar Volksgezondheid. Daar wijzen ze weer naar de GGD's."

- De COV wil een breed overleg zodat ze erachter komen hoe al deze besmettingen ineens ontstaan. Het COV heeft geen idee hoe het kan dat 20% besmet is geraakt. Voorzitter Jos Goebbels: "We hadden al heel vroeg protocollen en werken heel hygiënisch. [...] Zo laten we alleen nog maar mensen uit één huis samen rijden en in busjes kan 1,5 meter afstand worden gehouden".
- Volgens de NOS zijn er niet alleen zorgen over de 1,5 meter afstand die niet overal kan worden nageleefd, maar ook over de huisvesting van de medewerkers. Meestal zijn dit arbeidsmigranten die samen in een klein huis wonen en gezamenlijk met een busje naar de slachthuizen worden gebracht. Soms werken medewerkers bij meerdere slachthuizen in dezelfde regio.
- GGD is begonnen met bron- en contactonderzoek naar aanleiding van de besmettingen in Groenlo. Zij hebben echter maar met de helft van de besmette medewerkers contact doordat bij een groot deel van de medewerkers gegevens zoals telefoonnummer en mailadres ontbreken of onjuist zijn. GGD gaat steekproefsgewijs meer werkmeeuwerkers van slachthuizen testen.
- Vion-baas Ronald Lotgerink reageert geschrokken op de uitkomsten van het GGD-onderzoek. "[...] Wij kennen de oorzaken nog niet waarom bij ons vleesbedrijf in Groenlo deze besmettingsgraad is. [...] Nu de besmettingsgraad boven verwachting van de experts ligt, zullen we in overleg met organisaties als RIVM, GGD en NVWA aanvullende maatregelen nemen. Daarover zijn we steeds in gesprek."

Besmettingen bij nertsenbedrijven

- Dierenartsen hebben een brandbrief gestuurd aan minister Schouten. Zij en ook de nertsenhouders zelf maken zich grote zorgen. Zo zou LNV te stellig zijn in zijn conclusie dat de risico's van de besmette nertsenhouderijen 'verwaarloosbaar' zijn. De dierenartsen vragen zich af of dat zo blijft en voor hoelang. De kans op infecties stijgt immers nu de teven hebben geworpen en het aantal dieren op de bedrijven verviervoudigt. De artsen uiten hun grote zorgen over de situatie, met name in Deurne. Ze hebben inmiddels een reactie gekregen op hun brandbrief. De zorgen over de nertsenbesmettingen zijn serieus genomen, zegt Kevin Willems van Promix. "Maar wat we missen, is het doorschakelen. Er worden goede onderzoeken uitgevoerd bij de eerste bedrijven, alle registers zijn opengetrokken, maar nog niet in Deurne. En dat is wel nodig, gezien het ziektebeeld en de vele onzekerheden."
- Nertsenondernemer Huub Kuijpers uit Deurne zegt tegen Eindhovens Dagblad 'zeer ongerust' te zijn. Zijn bedrijf wordt ondanks herhaaldelijk aandringen niet onderzocht, terwijl de sterftecijfers onder de dieren hoog zijn: zo'n 10% van de moederdieren is overleden. Ook is er grote uitval onder pasgeboren pups. "De ziekte verloopt hier niet zo mild als bij de eerste bedrijven, maar daar lees ik niets over terug in kamerbrieven of persberichten. Mijn bedrijf krijgt nauwelijks aandacht. Dat vind ik zeer kwalijk." Hij leeft elke dag in angst, zegt hij. "Ik lig er letterlijk 's nachts wakker van. Ik draag bescherming, maar word bij de dieren telkens blootgesteld aan het virus. Wat zijn de risico's voor mijn gezin? Voor de volksgezondheid? Ik geloof de overheid als ze zegt dat er nu buiten de bedrijven een verwaarloosbaar risico is. Maar hoe ontwikkelt zich dat in de komende maanden?"

Apps

- Volgens Lokke Moerel (hoogleraar techniek en internationaal recht in Tilburg) is het in- en uitchecken met QR-codes in de horeca een goed idee. "Als een bezoeker later besmet blijkt, dan is het mogelijk anderen die toen ook aanwezig waren te waarschuwen. Je weet als corona-patiënt nog wel met wie je 1 op 1 contact hebt gehad de afgelopen weken, maar niet met wie je in een openbare ruimte hebt gezeten. Voor dit soort contactonderzoek is geen centrale database met contactgegevens nodig." De GGD stuurt een push-bericht naar alle gebruikers van de checkgesprek-app die waarvan de QR-code matcht met die op hun telefoon.
- Volgens de hoogleraar Moerel ondergraaft de app wel het doel van zo'n checkgesprek: klanten uitdrukkelijk laten stilstaan bij hun verantwoordelijkheden.

Diversen

- Hans Zaaijer (arts-microbioloog en seniorenonderzoeker bij Sanquin) pleit ervoor dat Nederland moet overwegen om herstelde coronapatiënten in te zetten in de zorg voor kwetsbare groepen. "Het ergste dat er kan gebeuren is dat je een ongeluk krijgt: verspreiding van het virus op een plek waar je dat niet wilt. Maar bekijk het ook eens van de andere kant. Kijk naar de situatie in de verpleeghuizen. Naar de ouderen die daar moederziel alleen zitten, het laatste halfjaar van hun leven. Naar mensen die eenzaam liggen dood te gaan." Zaaijer vindt dat we in tijden van crisis 'out of the box' moeten denken en de voordelen hiervan

moeten onderzoeken. "Laten we nu eens aannemen dat iedereen na een infectie zes maanden lang veilig is: dat is best lang. Wat zijn dan de mogelijkheden?"

- In de Telegraaf komen drie deskundigen aan het woord die zien dat de lockdown op sommige mensen een positief effect heeft. Afgezien van de mensen die in deze tijd een dierbare verlozen, eenzaam zijn of zich zorgen maken om geld hoort Cultuurtheoloog Frank G. Bosman ook positieve reacties: "[...] Waren we voor de coronacrisis ook al tot het besef gekomen dat we het te druk hadden. Moeten-moeten-moeten, meedoen met de ratrace, al hadden we geen idee waar die heen ging of eindigde. Ik zag veel mensen met een burn-out." Antropoloog Danielle Braun traceert twee sporen in de samenleving. "Mensen die onrustig worden van de lockdown, en mensen die het lekker vinden. Na de cultuurschok van half maart, toen alles anders werd, trad er gewenning op. [...] Na zes weken te hebben uitgezeten treedt berusting in en weet je eigenlijk niet meer hoe het eerder was. Die overgave is lekker, we mogen rustig aan doen, al is dat voor introverte mensen makkelijker dan voor extraverte." De Belgische psychiater Dirk de Wachter constateert dat de verstillen en vertraging mensen goed doen. "[...] Ook psychiatrische patiënten voelen zich nu goed. Ze zijn niet raar meer, nu is iedereen bang. Nu zijn ze eens niet die uitzondering die geïsoleerd leeft. En ik denk dat 70 tot 80% blij is even van de ratrace te zijn verlost. Slechts 3 à 4 procent voelt zich extreem goed bij de lockdown, van hen mag het altijd zo blijven."
- In de Volkskrant oppert een tandarts in het onderdeel 'brief van de dag' voor meer onderzoek naar mondhygiëne en de mogelijke link met het coronavirus. 'Het zou mij niets verrassen als juist daar een verband ligt met de mate waarin we kwetsbaar zijn voor virussen. Plat gezegd: een virus zou zich eenvoudig via beschadigd mondweefsel kunnen verspreiden en de weg naar de longen is kort.'
- Ziekenhuis-bestuurder Hugo Keuzenkamp uit kritiek op de eerder brief van Ad Melkert die een schadepost van 5 miljard euro claimde door de crisis. Er zou structureel geld bij moeten. "Dat lijkt me niet redelijk en niet verstandig. Ziekenhuizen hebben solvabiliteit, een 'weerstandsvermogen', om klappen op te vangen. Deze crisis is zo'n klap. Het is niet onredelijk als ook ziekenhuizen een deel van hun buffer aanspreken."

Hoe wordt naar de overheid gekeken?

Trends in vertrouwen in de overheid

- Hoogleraar ouderengeneeskunde Marcel Olde Rikkert uit harde kritiek op de corona-aanpak in een interview in het AD. Het AD opent: 'Gezondheidsminister Hugo de Jonge beticht hij van het 'wekken van verkeerde verwachtingen', virologen van 'onbescheidenheid'. Volgens de hoogleraar is er alleen naar IC-bedden en doden gekeken. "Alsof dat het enige is dat er toe doet." Volgens Olde Rikkert is er niet gekeken naar het effect van het coronavirus op ouderen en zijn de keuzes gemaakt door ministers, ic-artsen en virologen die te weinig oog hadden voor andere belangen. "Je moet ook kijken naar effecten op kwaliteit van leven, kwaliteit van sterven: je moet ook de eindfase van het leven in ogenschouw nemen." Tevens vindt hij dat het getuigt van een 'ongekend weinig realisme' als je werkelijk denkt dat er binnen afzienbare tijd een vaccin tegen corona is dat iedereen afdoende beschermt. Als je de wens hebt om kwetsbare groepen te beschermen, moet je je realiseren dat dat niet snel gaat lukken. Zeker niet als je te veel kleinschalig onderzoek toestaat, terwijl het vraagt om grote studies, om het verenigen van mensen, het verzamelen van expertise. Het vraagt om wetenschappers die over de eigen schaduw heenstappen, niet per se eigen onderzoek willen doen. Maar die aanpak is ons moeilijk. En wordt nog lastiger als we ons laten opjagen door de publiek opinie die om snel snel snel vraagt." Volgens Olde Rikkert heeft het ontbroken aan intelligent leiderschap. "Intelligentie is het gebruik maken van zoveel mogelijk verschillende inzichten en daaruit de beste keus samen maken. Intelligentie is niet één persoon of heel select groepje continu het mandaat geven alles te beslissen."
- De experimenten in de verpleeghuizen, noemt Olde Rikkert 'te traag'. "Het blijkt heel moeilijk voor mensen die niet in de ouderenzorg zitten om zich te realiseren dat de mensen zelf niet zo tegen de dood opzien. Als je gewend bent te vechten tegen het sterven, als dat je dagelijkse bezigheid is in de politiek of de gezondheidszorg, is het moeilijk te onderkennen dat de vraag die gesteld wordt een andere is. Dat de patiënt het misschien niet zo erg vindt te overlijden maar zich wel zorgen maakt over de manier waarop." Afsluitend pleit Olde Rikkert voor een adempauze waarin we samen kunnen leren van wat er is gebeurd.

Context

- Uit onderzoek van de Brusselse lobbywaakhond Corporate Europe Observatory (CEO) blijkt dat farmaceuten twee jaar geleden een voorstel van de Europese Commissie gedwarsboemd hebben om Europees onderzoeksgeld te gebruiken voor betere voorbereiding op epidemieën. Volgens de CEO hebben bedrijven vooral grote invloed op het bepalen van de prioriteiten, wat het publiek belang niet altijd ten goede komt.